

Sygn. akt I PK 100/17

POSTANOWIENIE

Dnia 7 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa M.S.
przeciwko Przedsiębiorstwu [...] Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.
o odszkodowanie za nieuzasadnione rozwiązanie umowy o pracę bez
wypowiedzenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 7 marca 2018 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Ł.
z dnia 24 października 2016 r., sygn. akt VIII Pa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda M.S. na rzecz pozwanego
Przedsiębiorstwa [...] Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w
K. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego
w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł. wyrokiem z dnia 24 października 2016 r. oddalił apelację powoda M.S. od wyroku Sądu Rejonowego - Sądu Pracy w K. z dnia 15 czerwca 2016 r. oddalającego powództwo przeciwko pozwanemu Przedsiębiorstwu [...] Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K. o odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez

wypowiedzenia.

W wyrokach sądów *meriti* przyjęto, że przyczyna rozwiązania z powodem umowy o pracę bez wypowiedzenia z powodu ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych podana przez pozwanego pracodawcę w pisemnym oświadczeniu woli z dnia 16 października 2015 r. - poświadczanie na kartach drogowych nieprawidłowego stanu faktycznego, niewykonanie uchwały Rady Nadzorczej nr [...] /RN/2015, rozbieżność delegacji wskazująca na poświadczanie nieprawdy i fałszowanie czasu pracy - była rzeczywista i uzasadniona. Materiał dowodowy zebrany w sprawie potwierdził, że powód wykorzystywał samochód służbowy wbrew postanowieniom umowy o pracę do celów prywatnych, poświadczając nieprawdę w dokumentach (w trakcie kilku miesięcy pracy powoda różnica pomiędzy faktycznym stanem licznika w samochodzie a danymi z kart drogowych wyniosła 2.685 km), ale również fałszował swój czas pracy, przebywając w ustalonych terminach w domu, a nie na wyjeździe służbowym, pobierając z tego tytułu nienależne świadczenia. Ponadto powód wyrządził szkodę majątkową pracodawcy, związaną z koniecznością złożenia korekty podatkowej i zwrotu uzyskanych ulg za korzystanie z samochodu służbowego. Wobec powyższego naruszył obowiązek lojalności wobec pracodawcy, dbałości o mienie zakładu pracy i dokonał tego co najmniej z rażącym niedbalstwem. A zatem w sposób ciężki naruszył podstawowe obowiązki pracownicze.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego wniósł powód. Zaskarżając wyrok w całości, domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia prawa materialnego - art. 52 § 1 pkt 1 k.p. przez jego niewłaściwą subsumcję pod ustalony w sprawie stan faktyczny i przyjęcie, że rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia było prawidłowe, podczas gdy w ustalonym stanie faktycznym nie można przypisać powodowi ciężkiego naruszenia obowiązków pracowniczych, a w szczególności istotnego naruszenia interesów pracodawcy w związku z czym rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło z naruszeniem prawa.

W ocenie powoda, za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania

przemawia jej oczywiste uzasadnienie, gdyż Sądy obydwu instancji „w sposób szczególnie rażąco i oczywisty naruszyły art. 52 § 1 pkt 1 k.p. przez jego zastosowanie w sprawie”, ponieważ „nie ustaliły czy i w ogóle powód naruszył interes pracodawcy, w szczególności czy wyrządził szkodę pracodawcy, a jeżeli tak to, jakich rozmiarów i czy pozwala to na zakwalifikowanie jego zachowania jako ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych”.

Pozwany w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uregulowana w Kodeksie postępowania cywilnego instytucja skargi kasacyjnej ma charakter nadzwyczajnego środka zaskarżenia, czego wyrazem jest m.in. istotne ograniczenie dostępności tegoż środka pod względem dopuszczalnych jego podstaw. Pomimo pozostawienia w art. 398³ § 1 k.p.c. możliwości zaskarżenia orzeczenia z powodu naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie oraz z powodu naruszenia przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, zakres tych zarzutów w odniesieniu do wszystkich podmiotów uprawnionych do wniesienia skargi został ograniczony. Zgodnie bowiem z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Oznacza to jednoznaczne określenie funkcji Sądu Najwyższego, który jako sąd kasacyjny nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2008 r., III UK 6/08, LEX nr 469183). Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych,

wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance jej oczywistego uzasadnienia (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

W świetle utrwalonego orzecznictwa przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., III PK 73/11, LEX nr 1215153). Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane. O ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578). Oczywiście

naruszenie prawa powinno być zatem rozumiane jako widoczna natychmiast, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z brzmieniem przepisów albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100 czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Skarżący jest w tym zakresie zobowiązany do sformułowania w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania odpowiednich wywodów potwierdzających tę okoliczność, a należy pamiętać, że o oczywistości naruszenia prawa możemy mówić jedynie wówczas, gdy w rozpoznawanej sprawie doszło do sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2013 r., III SK 43/12, LEX nr 1331343 oraz z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, LEX nr 1844092 oraz powołane tam orzecznictwo).

Wymienionych wyżej wymogów nie spełnia wniesiona skarga kasacyjna. Argumentacja uzasadnienia wniosku ogranicza się do wskazania art. 52 § 1 pkt 1 k.p. oraz twierdzenia, że w sprawie w żaden sposób nie ustalono „czy szczegółowo opisane przez pozwanego zachowanie powoda w jakikolwiek sposób istotnie naraziło interes pracodawcy, w szczególności czy powód wyrządził jakąkolwiek szkodę materialną Spółce”. Twierdzenie to stanowi jednak wyłącznie polemikę z ustaleniami faktycznymi poczynionymi w rozpoznawanej sprawie i oceną dowodów dokonaną przez Sądy *meriti*, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej.

Ponadto, wbrew odmiennemu twierdzeniu powoda, Sąd Okręgowy dostatecznie wyjaśnił, iż spełnione zostały przesłanki z art. 52 § 1 pkt 1 k.p. uzasadniające rozwiązanie z nim umowy o pracę w trybie przewidzianym tym przepisem. W sposób nie budzący wątpliwości Sąd ten ustalił, że doszło do ciężkiego naruszenia przez powoda jego obowiązków pracowniczych (przez korzystanie z samochodu służbowego do celów prywatnych, poświadczanie

nieprawdy w dokumentach, fałszowanie czasu pracy oraz pobieranie z tego o tytułu nienależnych świadczeń), ustalił stopień winy powoda jako „rażące niedbalstwo”, a także wskazał, że po stronie pracodawcy wystąpiła szkoda związana z koniecznością zwrotu uzyskanych ulg za korzystanie z samochodu służbowego w kwocie przekraczającej 2.000 zł. W konsekwencji okoliczności faktyczne sprawy wskazują jednoznacznie, że Sąd Okręgowy zbadał przesłanki wymienione w art. 52 § 1 pkt 1 k.p., a tym samym brak jest podstaw do twierdzenia, iż doszło do naruszenia tego przepisu w sposób kwalifikowany. Niweczy to zarzut powoda o rzekomej oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Niezależnie od gołosłownej polemiki z poczynionymi w sprawie ustaleniami faktycznymi stwierdzić należy, że nie ma racji powód zarzucając, iż „dla przypisania mu winy koniecznym jest ustalenie, czy swoim zachowaniem wyrządził szkodę, jak również ustalenie jej wysokości”. Przeciwnie, w orzecznictwie utrwalony jest jednolity pogląd, co zresztą w innym miejscu skargi przyznaje sam powód, że szkoda i jej wysokość nie stanowią o winie pracownika i jej stopniu, a stanowią jedynie kryterium pomocnicze. Pracodawca może stosować art. 52 § 1 pkt 1 k.p. także wtedy, gdy zawinione działanie pracownika powoduje tylko zagrożenie jego interesów. Ciężkie i zawinione naruszenie podstawowych obowiązków nie występuje tylko wtedy, gdy wystąpi konkretny skutek (szkoda). Nie musi być tak, że dopiero sankcja za naruszenie przepisów o rachunkowości czy podatkowych warunkuje przyczynę rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia. Samo zagrożenie interesów pracodawcy może powodować utratę zaufania pracodawcy i stanowić podstawę rozwiązania umowy o pracę w szczególnych trybie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2016 r., I PK 242/15, LEX nr 2174066; z dnia 22 marca 2016 r., II PK 37/15, LEX nr 2026396; z dnia 7 lipca 2011 r., II PK 13/11, LEX nr 952560; z dnia 9 lipca 2009 r., II PK 46/09, LEX nr 533035). Wystarczy zatem, że działanie lub zaniechanie pracownika w istotny sposób w ważnej kwestii narusza interes pracodawcy, a przynajmniej mu zagraża (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2015 r., I PK 137/14, LEX nr 1652711; z dnia 14 stycznia 2014 r., III PK 50/13, LEX nr 1448752; z dnia 25 kwietnia 2013 r., I PK 275/12, LEX nr 1380854; z dnia 24 lutego 2012 r., II PK 143/11, LEX nr 1217883). Innymi słowy, uzasadnioną przyczyną rozwiązania z pracownikiem umowy o pracę

w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. może być zawinione działanie pracownika powodujące samo zagrożenie interesów pracodawcy. Interesu pracodawcy nie można przy tym sprowadzać wyłącznie do szkód majątkowych oraz interesu materialnego. Pojęcie to obejmuje także elementy niematerialne, jak np. dyscyplina pracy czy poszanowanie przez pracowników majątku i dobrego imienia pracodawcy. O stopniu i rodzaju winy nie decyduje wysokość szkody (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 2015 r., I PK 271/14, LEX nr 20268810).

W konsekwencji powód nie wykazał, aby zaskarżone orzeczenie było dotknięte tego rodzaju kwalifikowaną wadą prawną, która mogłaby być uznana za elementarną lub oczywistą, a która by uzasadniała jego twierdzenie o oczywistej zasadności wniesionej skargi kasacyjnej w zakresie naruszenia wskazanego we wniosku przepisu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego w myśl art. 98 § 1 k.p.c.